

Energinet
Tonne Kjærsvvej 65
7000 Fredericia
Danmark

Miljøvurdering og Plan
J.nr. 2024-18138
Ref. Heljak
Den 1. september 2026

Afgørelse om fravigelse efter habitatbekendtgørelsens § 11 for Ringsbjerg-projektet

1. Baggrund

Med Klimaaftalen om grøn strøm og varme¹ er der et ønske om at fremskynde den grønne omstilling, hvilket betyder, at der skal etableres anlæg, så der kan modtages og håndteres yderligere mængder af strøm. Dette betyder, at kapaciteten på Sjælland skal øges, hvilket kræver en forstærkning og udbygning af transmissionsnettet. Anlægsarbejdet forudsætter en tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25, og der er derfor udarbejdet en miljøkonsekvensrapport for projektet, samt en række bilag, som Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø er i færd med at behandle med henblik på at vurdere, hvorvidt der kan udstedes en tilladelse til projektet.

Det fremgår af ansøgningen om fravigelse, at projektet er nødvendigt med følgende begrundelse *"Projektet er med klimaaftalen vedtaget i Folketinget og er et væsentligt led i at nå regeringens mål om afudvikle, udbygge og integrere grønne teknologier i energisektoren og industrien og sikre en markant drivhusgasreduktion i 2030. Det fremgår af VE III-direktivet², at opførelse og drift af VE-anlæg, og af anlæg, som er nødvendige for transport af VE, opfylder kriterierne for at være en væsentlig samfundsinteresse"*. Disse om- og udbygninger kræver nedrivning af bygninger og fældning af træer, som potentielt kan udgøre levesteder for flagermus.

1.1. Flagermus' forekomst i projektområdet

WSP har som konsulent for Energinet foretaget en vurdering af projektets påvirkning på flagermus ved Ringsbjerg Højspændingsstation og i bilag 10.1 og 10.2 til miljøkonsekvensrapporten samt i selve miljøkonsekvensrapporten, foreslået afværgeforanstaltninger. Heraf fremgår det, at følgende arter af flagermus kan forekomme i projektområdet:

- Brun langøre
- Dværgflagermus

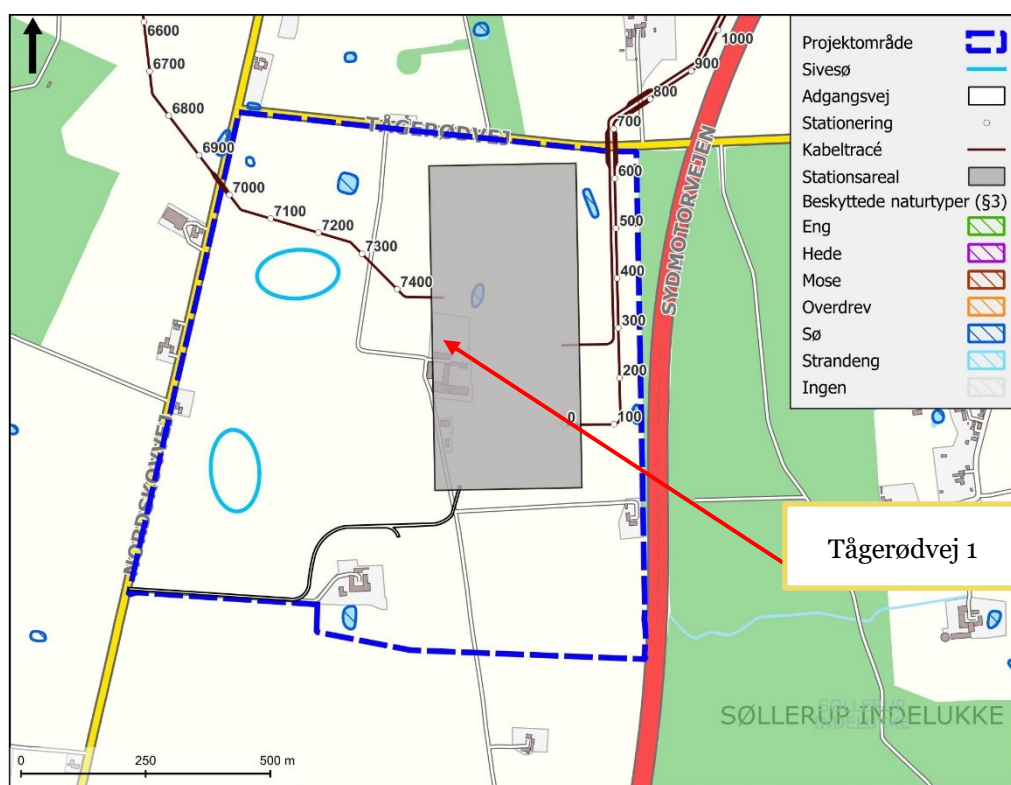
¹ Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022 (25. juni 2022). Et grønnere og sikrere Danmark. Danmark kan mere II.

²Europa parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2023/2413 af 18. oktober 2023 om ændring af direktiv (EU) 2018/2001, forordning (EU) 2018/1999 og direktiv 98/70/EF for så vidt angår fremme af energi fra vedvarende energikilder og om ophævelse af Rådets direktiv (EU) 2015/652 (VE III direktivet).

Både Brun langøre og Dværgflagermus anvender bygninger og træer som levesteder. Arterne er alle almindeligt forekommende på Sjælland.

Det er ikke muligt at etablere erstatningsnatur for flagermus, førend der er opnået tilladelse til projektet efter miljøvurderingslovens § 25, hvilket i denne sag forudsætter, at der kan opnås en fravigelse efter habitatbekendtgørelsen fsva. flagermus. Bygherres rådgiver, WSP, har ved lytteundersøgelser godtgjort at det kun er Brun langøre og Dværgflagermus der anvender bygningerne og træerne som yngle- og rasteområder.

Adressen Tågerødvej 1 med Matr.nr. 11a, Ringsbjerg By, Sædder, se Figur 1, rummer alle træer og bygninger, som vil skulle fældes eller nedrives i anlægsfasen. Som det fremgår af nedenstående udklip fra miljøkonsekvensrapporten, vil projektet samlet set medføre fældning af 14 træer, samt nedrivning af samlet 7 opvarmede og uopvarmede bygninger.



Figur 1: Kort over placering af Ringsbjerg Højspændingsstation. Udklip fra ansøgning om fravigelse.

WSP har for bygherre foretaget en vurdering af, at det, ved at veteranisere træer i nærområdet og bygge flagermushuse, er muligt at bevare områdets økologiske funktionalitet for flagermus og dermed undgå, at der samlet set sker en reduktion i mængden af tilgængelige yngle- og rasteområder for flagermus i området.

Træer og bygninger

Træerne, som vil skulle fældes, kan inddeles i tre kategorier, hvor den ene kategori består af 9 meget egnede, den anden kategori består af 7 moderat egnede flagermustræer, og den tredje kategori består af lidt egnede træer.

Kategorierne "Meget egnet" og "Moderat egnet" er træer som er vurderet som potentielt egnede som yngle- og rastesteder. Der er tale om store træer med tydelige hulheder eller

skader fra f.eks. afbrækkede grene, som kan udgøre et yngle-/rasteområde for flagermus.

Kategorien "Lidt egnet" er træer, der er af en karakter, der ikke egner sig som ynglested eller til overvintring, eksempelvis hvis træet er for småt. Det kan være træer med små revner i grene, løs bark og lignende, der udelukkende er egnet til kortvarig dagsrast.

De bygninger, som vil skulle nedrives, inkluderer både opvarmede og uopvarmede bygninger.



Udklip fra ansøgning om fravigelse. Foreslået placering af 32 udpegede træer til veteranisering på matr.nr. 6a Søllerup By, Herfølge. De udpegede træer er erstatningstræer for de fældede træer på stationsområdet.

2. Afgørelse

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø kan meddele fravigelse af habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1, jf. § 11, stk. 1, til nedrivning af bygninger og fældning af træer i det konkrete projekt, som beskrevet.

Fravigelsen er gyldig i 3 år fra udstedelsen af tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25.

Energinet skal efter projektets afslutning rapportere til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, hvordan fravigelsen er udnyttet.

2.1. Vilkår

For at fravigelsen kan indrømmes i overensstemmelse med habitatdirektivet, må der blandt andet ikke findes tilfredsstillende alternativer, og der bør kompenseres for indvirkninger på yngle- og rasteområder. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø sætter således følgende vilkår:

2.1.1. Fældning af træer

Forud for fældning træer skal der:

- a)** Foretages undersøgelse af de pågældende træer for individer af flagermus.
- b)** Hvis træerne bruges af flagermus, skal de udsluses inden træerne fældes. Udslusning skal ske efter konsultation med en af Naturstyrelsens vildtkonsulenter.
- c)** Veteraniseres 28 træer. Veteranisering skal ske ved savning/boring af flagermusegnede huller i levende træer ("lagkage-veteranisering"). Derudover kan anvendes sprængning og/eller delvis styning. Veteraniseringen skal ske inden for en radius af maksimalt 2 km fra det område, hvor de flagermusegnede træer skal fjernes. Planlægning og gennemførelse af veteraniseringen skal ske på baggrund af nærmere beskrivelse og rådgivning fra flagermus-specialister.
- d)** Sikres de i punkt c) omtalte 28 træer mod fældning i hele træernes levetid, eksempelvis ved tinglysning på den pågældende matrikel. Sikringen skal ske inden for en radius af maksimalt 2 km fra det område, hvor de flagermusegnede træer skal fjernes. De sikrede træer skal i videst muligt omfang som minimum ligne de fældede træer i forhold til alder og struktur.
- e)** Senest 1 måned efter fældning af træerne skal der indsendes dokumentation til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø for de veteraniserede og sikrede træer.
- f)** Bruges træerne af flagermus, skal fældning ske i perioden fra medio i august til midten af oktober. Flagermusegnede træer kan dog fældes uden for de angivne perioder, såfremt det konstateres, at de pågældende træer ikke anvendes af flagermus. Hvis træerne er hule eller har spættehuller, må træerne alene fældes i perioden september til medio oktober.

2.1.2. Nedrivning af bygninger:

- a)** Forud for nedrivning af bygninger m.v., skal bygningerne undersøges for flagermus. Nedrivning af bygningerne skal som udgangspunkt ske i perioden fra medio april til medio juni og/eller medio august til medio oktober. Nedrivning af bygninger kan dog foregå uden for den angivne periode, såfremt det konstateres, at de pågældende bygninger ikke anvendes af flagermus.
- b)** Hvis der er flagermus i bygningerne, skal de udsluses inden nedrivning. Udslusning skal ske efter konsultation med en af Naturstyrelsens vildtkonsulenter.
- c)** Der skal opsættes 2 flagermusselters som erstatning for levestederne. Flagermusselters etableres uden for stationsområdet, men maksimalt i en radius af 2 km fra stationsområdet. Flagermusselters skal udformes efter rådgivning fra en flagermusspecialist. Senest 2 måneder efter nedrivning af bygningerne skal der indsendes dokumentation for de opførte flagermusselters til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

3. Regelgrundlag og begrundelse

Flagermus er optaget på habitatdirektivets bilag IV og er underlagt en streng beskyttelse. Beskyttelsen består af en beskyttelse af yngle- og rasteområder og en individbeskyttelse. Den strenge beskyttelse af bilag IV-arter er implementeret i blandt andet habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1³.

Efter habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1, kan der ikke gives tilladelse, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a).

Såfremt beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder ikke kan undgås, men det er muligt at opretholde den økologiske funktionalitet af artens/arternes yngle- eller rasteområder på mindst samme niveau som hidtil, vil det ikke være i strid med habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1. Tiltag til at opretholde den økologiske funktionalitet kaldes afværgende tiltag eller afværgeforanstaltninger.

Træer

Det fremgår af ansøgning om fravigelse, at de 9 meget egnede træer og 7 moderat egnede træer, der skal fældes størrelsesmæssigt minder om dem, der står i det udvalgte område for erstatningsnatur. Sådanne træer vurderes som udgangspunkt at have en høj kvalitet som yngle- eller rasteområder for flagermus.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderer, at det er muligt at opretholde den økologiske funktionalitet med afværgeforanstaltninger. Ud fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's erfaring med afværgeforanstaltninger for levesteder for flagermus, vurderes det, at der for hver af de fældede træer skal veteraniseres to træer og sikres mod fældning. De veteraniserede træer skal i struktur og alder i videst muligt omfang som minimum ligne de træer, der fældes. Dermed skal der samlet set veteraniseres 28 træer og sikres 28 træer, træerne der sikres og veteraniseres skal være de samme træer. Da dette arbejde udføres sideløbende med fældningen af træerne, vurderer Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, at det i en periode på op til 6 måneder ikke vil være muligt at opretholde den økologiske funktionalitet for flagermus i området.

Bygninger

I forhold til bygningerne, der vil skulle nedrives, oplyser Energinet, at flagermusshelters først kan etableres sideløbende med nedrivning af bygninger. På denne baggrund kan Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø ikke udelukke, at der kan ske en midlertidig forringelse (Op til 6 måneder) af flagermusenes yngle- eller rasteområder, da der ikke kan afværges i tilstrækkeligt omfang. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderer således, at der ikke er tilstrækkeligt sikkerhed for, at den økologiske funktionalitet kan opretholdes for de pågældende arter. Der vil dermed ikke kunne gives tilladelse til projektet efter bestemmelserne i habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har derfor afsøgt, hvorvidt projektet lever op til betingelserne for en fravigelse efter habitatbekendtgørelsens § 11. For at kunne gennemføre en fravigelse, skal det være godtgjort, at:

³ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

- 1) der ikke findes et tilfredsstillende alternativ,
- 2) fravigelsen ikke hindrer, at bestandenes bevaringsstatus opretholdes i dens naturlige udbredelsesområde
- 3) det ansøgte har et formål, som er omfattet af § 11, stk. 1, nr. 1-4.

1) Tilfredsstillende alternativer

På baggrund af sagens oplysninger vurderer Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, at det ikke er muligt at realisere projektet, uden at inddrage området udpeget til Ringsbjerg Højspændingsstation. Det fremgår af ansøgning om fravigelse, at der er afsøgt alternative løsninger, herunder alternative linjeføringer. Den valgte placering for Ringsbjerg Højspændingsstation er vurderet af Energinet som værende den mest egnede, da den berører færrest naboer, kortere afstand til øvrige stationer og færrest naturinteresser og bilag IV-arter.

2) Flagermusbestandens bevaringsstatus

Påvirkningen, som følge af nedrivning af bygningerne og fældning af træerne, vurderes til ikke at have betydning for arternes bevaringsstatus i området, herunder fordi der er en høj forekomst af andre opvarmede og uopvarmede bygninger, herunder gamle gårdbygninger i lokalområdet, der vil kunne bruges af de arter af flagermus, som benytter hulrum i bygninger som yngle- eller vinterrasteområder. Ligeledes findes der øvrige egnede levesteder i den eksisterende bevoksning. Brun langøre og Dværgflagermus er ligeledes arter med en stor udbredelse, hvorfor arternes bevaringsstatus ikke vil blive påvirket væsentligt af den midlertidige nedgang i områdets økologiske funktionalitet. Det er fastsat som et vilkår, at der etableres flagermusshelters. Størstedelen af de eventuelt fortrængte flagermus fra bygninger vurderes dog at ville gøre brug af andre eksisterende bygninger i området.

Ved anvendelse af flagermusshelters og veteranisering af træer vurderes den potentielle påvirkning at være minimal og midlertidig, og at påvirkningens karakter ikke hindrer opretholdelse af den eller de potentielle bestandes bevaringsstatus i det naturlige udbredelsesområde.

3) Projektets formål (§ 11, stk. 1, nr. 1-4)

Følgende fremgår af habitatbekendtgørelsens § 11, stk. 1, nr. 3:

”Fravigelse kan kun ske i de situationer, hvor det ansøgte har til formål at [...] sikre hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet.”

Det fremgår af VE-III Direktivets⁴ artikel 16 f, at “[...] planlægning, opførelse og drift af anlæg til vedvarende energi, sådanne anlægs tilslutning til nettet, selve det tilknyttede net og lagringsaktiver formodes at være af væsentlig samfundsmæssig interesse og tjene den offentlige sundhed og sikkerhed i forbindelse med afvejningen af retlige interesser i de individuelle tilfælde med henblik på [...] artikel 16, stk. 1, litra c), i direktiv 92/43/EØF[...]”. Artikel 16 f er gennemført i VE-tilladelsesprocesbekendtgørelsens § 3.

⁴ Europa-Parlamentets og rådets direktiv (EU) 2023/2413 af 18. oktober 2023 om ændring af direktiv (EU) 2018/2001, forordning (EU) 2018/1999 og direktiv 98/70/EF for så vidt angår fremme af energi fra vedvarende energikilder og om ophævelse af Rådets direktiv (EU) 2015/652

Det vurderes, at udvidelsen af anlægget er nødvendig for at sikre udnyttelsen af den vedvarende energi.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderer, at udnyttelse af grøn strøm og vedvarende energi udgør en væsentlig samfundsinteresse og lægger vægt på, at den potentielle ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- eller rasteområder for flagermus til dels afværges og dels kompenseres og at den potentielle påvirkning vil være minimal eller ikke eksisterende.

4. Andre beskyttede arter

I forbindelse med projektet kan der være andre regler end habitatbekendtgørelsens bestemmelser, der skal overholdes, herunder f.eks. regler om forbud mod indfangning og drab m.v. af flagermus. Dertil kommer blandt andet beskyttelsen af andre bilag IV arter, beskyttelsen af nationalt fredede arter og beskyttelsen af fugle og reder. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vil i denne forbindelse særligt gøre opmærksom på individbeskyttelsen af bilag IV arter⁵ og at fugle, fugles reder, fugles æg og visse træer er beskyttede efter artsfredningsbekendtgørelsen. Nedenstående er ikke en udtømmende liste, og der findes undtagelser.

Bestemmelserne fremgår af

- Artsfredningsbekendtgørelsens⁶
 - § 4, stk. 1, om forbud mod indfangning og drab af fugle. Dette gælder dog ikke fuglearter, som det f.eks. er tilladt at jage jf. § 4, stk. 2.
 - § 6, om forbud mod fældning af ørnes, sort storks og rød glentes rede-træer og om i hvilke perioder, der er forbud mod at fælde andre nærmere beskrevne træer herunder træer med hulheder eller spættehuller, som ikke må fældes i perioden 1. november – 31. august.
 - § 10, stk. 1, nr. 1, om forbud mod forsætlig indfangning eller drab af bilag IV dyrearter.
 - § 10, stk. 1, nr. 2, om forbud mod forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg.
 - § 10, stk. 2, om forbud mod blandt andet forsætlig ødelæggelse, opgravning eller oprivning med rod af bilag IV plantearter.
 - § 11, stk. 1, om forbud mod blandt andet opbevaring og transport af bilag IV dyre- og plantearter.
 - § 14, stk. 1, om forbud mod forsætligt drab eller indfangning af nationalt fredede dyrearter.
 - § 14, stk. 2, om forbud mod at beskadige nationalt fredede plantearter eller at fjerne disse plantearter fra deres voksested.
- Jagt- og vildtforvaltningsloven⁷
 - § 6 a, stk. 2, om forbud mod ødelæggelse, beskadigelse eller fjernelse af reder og forbud mod ødelæggelse eller beskadigelse af æg.
 - § 7, stk. 2, om forbud mod forsætlig forstyrrelse med skadelig virkning for arten eller bestanden.

⁵ Betegnelsen bilag IV arter gælder dyre- og plantearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV, herunder flagermus.

⁶ Bekendtgørelse nr. 521 af 25. marts 2021 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt med senere ændringer.

⁷ Lov om jagt og vildtforvaltning, senest bekendtgjort ved lovekendtgørelse nr. 639 af 26. maj 2023 om jagt og vildtforvaltning

Det er muligt at dispensere fra ovenstående forbud, såfremt visse betingelser er opfyldt, jf. hhv. artsfredningsbekendtgørelsens §§ 9, 12 og 19, og jagt- og vildtforvaltningslovens § 46, stk. 2.

Bygninger

I forhold til nedrivning af bygninger gøres der opmærksom på, at der kan forekomme fugle og reder i eller på bygningen. Der kan eksempelvis være tale om duearter, mågearter, kragefuglearter, svalearter, mursejler og hulrugende fugle, som f.eks. nogle arter af spurvefugle. For at undgå overtrædelse af førnævnte forbudsbestemmelser vedrørende fugle, skal bygningerne undersøges for forekomst af fugle og reder. Undersøgelserne kan med fordel foretages i god tid, men det er essentielt, at bygningerne også undersøges op til nedrivningen, da fugle kan etablere reder på kort tid. Såfremt der findes ynglende fugle eller reder i eller på bygningen, skal nedrivningen som udgangspunkt vente til ynglesæsonen er slut, der er dog mulighed for at søge om dispensation. Gamle reder, som ikke er i brug, kan fjernes med undtagelse af reder fra fugle, der er afhængige af at genbruge deres reder, som f.eks. mursejler. Såfremt der f.eks. findes mursejlerreder i eller på bygningerne, kan Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vejlede om det videre forløb.

Træer

I forhold til fældning af træer gøres der ligeledes opmærksom på, at der kan forekomme fugle og reder, samt at træerne kan udgøre særligt vigtige ynglesteder for bestemte grupper af fugle. For at undgå overtrædelse af førnævnte forbudsbestemmelser vedrørende fugle, skal træerne undersøges for fugle, reder samt hulheder og spættehuller forud for fældningen. Undersøgelserne kan med fordel foretages i god tid, men det er essentielt, at træerne også undersøges op til fældningen, da fugle kan etablere reder på kort tid.

Dertil udgør en række træer redesteder for bestemte grupper af fugle. Disse træer er beskyttet i perioder eller hele året, hvilket fremgår af artsfredningsbekendtgørelsens § 6, stk. 1-4.

Såfremt der findes øvrige ynglende fugle og reder, eller at der findes yngel i reder af ovenstående fuglegrupper uden for den beskyttede periode, skal fældningen som udgangspunkt vente til ynglesæsonen er slut. Der er dog mulighed for at søge om dispensation.

5. Klagevejledning

Denne afgørelse, som vedrører fravigelse fra habitatbekendtgørelsens § 10, jf. habitatbekendtgørelsens § 11, kan ikke påklages særskilt. Afgørelsen er vedlagt § 25 tilladelsen efter miljøvurderingsloven⁸ til projektet, og nærværende afgørelse kan påklages i forbindelse med klage over nævnte tilladelse. Se klagevejledning i § 25 tilladelsen efter miljøvurderingsloven.

Venlig hilsen

Helena Jakobsen
Miljøvurdering og Plan
Heljak@sgav.dk

⁸ Miljøvurderingsloven, senest bekendtgjort ved lovebekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)